

Obsah

Úvod.....	7	2.8.1. Obecné povely	81
1. Máme psa – a co dál?	11	2.8.2. Situační povely.....	83
1.1. Hurá, budeme mít psa!	11	3. Naučené dovednosti loveckého psa	87
1.2. Pořizujeme si psa loveckého plemene	14	3.1. Základní poslušnost a ovladatelnost	
1.3. Charakteristika loveckého psa.....	16	u vůdce	89
1.4. Proč lovecká výchova?	20	3.1.1. Chůze u nohy	90
1.5. Specifika výchovy loveckého psa	26	3.1.2. Sedni, Lehni (Down)	95
1.6. Prostředky a cíle lovecké výchovy	34	3.1.3. Zpomalení.....	98
1.7. Kdy začít s výchovou	37	3.1.4. Chůze za vůdcem	99
1.8. Jak a kde začít	39	3.1.5. Já jdu první.....	100
2. Komunikace, způsob výchovy	43	3.1.6. Podmíněný zákaz	101
2.1. Pravidla vzájemné komunikace.....	43	3.1.7. Absolutní zákaz.....	104
2.2. Socializace psa	51	3.1.8. Varování.....	106
2.3. Než dáte první povel.....	57	3.1.9. Volno.....	107
2.4. Hodnocení jako protiklad		3.2. Poslušnost a ovladatelnost	
pochval a trestů.....	65	ve vzdálenosti od vůdce.....	109
2.5. Hodnocení práce psa.....	69	3.2.1. Přivolání	109
2.6. Chyby v komunikaci	76	3.2.2. Zastavení	114
2.7. Proč ten pes neposlouchá?	79	3.2.3. Odložení	116
2.8. Povelová sada pro loveckého psa.....	80	3.2.4. Směrové navádění	118
		4. Vrozené dovednosti loveckého psa	127
		4.1. Rozdělení vrozených dovedností.....	127
		4.1.1. Práce nosem	128

4.1.2. Hledání, slídění, nahánění.....	130	5.2.6. Přinašeči.....	175
4.1.3. Přinášení (aport, vlečka, dohledávka).....	131	5.3. Dělení podle druhu terénu.....	175
4.1.4. Lovecké vlohy.....	139	5.3.1. Práce lesní.....	176
4.1.5. Lovecký pud.....	142	5.3.2. Práce vodní.....	178
4.1.6. Kontakt s vůdcem.....	143	5.3.3. Práce polní.....	185
4.1.7. Radost a vrozená chuť k práci.....	146	5.4. Dělení práce podle disciplín.....	187
4.1.8. Klidy (na stanovišti, před zvěří, chování po výstřelu).....	148	5.4.1. Hledání v poli.....	187
4.1.9. Smečkové chování.....	152	5.4.2. Nahánění.....	189
4.2. Využití vrozených vlastností při výcviku.....	155	5.4.3. Slídění.....	191
5. Práce loveckého psa.....	159	5.4.4. Aport.....	192
5.1. Dělení na práce před výstřelem a po výstřelu.....	160	5.4.5. Vlečky.....	195
5.1.1. Práce před výstřelem.....	161	5.4.6. Dohledávky.....	198
5.1.2. Práce po výstřelu.....	163	5.4.7. Stopa živé zvěře.....	200
5.2. Dělení podle vrozených plemenných dispozic.....	166	5.4.8. Práce na stopě střílené spárkaté zvěře.....	201
5.2.1. Ohaři.....	166	5.4.9. Odložení.....	205
5.2.2. Slídiči.....	171	5.4.10. Směrová ovladatelnost.....	205
5.2.3. Jezevčíci a teriéři.....	173	5.4.11. Klid na stanovišti, při výstřelu.....	206
5.2.4. Barváři.....	174	5.4.12. Chování před zvěří.....	207
5.2.5. Honiči.....	174	Závěrem.....	209
		O autorovi.....	211

Úvod

Text této knihy je určen především těm čtenářům, kteří si loveckého psa nepořizují pro jeho upotřebitelnost v myslivecké praxi, ale jsou si vědomi toho, že výchova je snadná a pro psa i jeho majitele zábavná tehdy, když se při ní využívají vrozené vlohy psa.

Loveckého psa si obvykle pořizují především myslivci a používají jej jako pomocníka při lovu. Naprostá většina z nich si psa vycvičí sama, sami jej předvedou na příslušné zkoušce lovecké upotřebitelnosti a pak jej používají pro práci v honitbě. S loveckými psy mají většinou dostatek zkušeností a mnozí z nich jsou také rozhodčí z výkonu a posuzují psy na zkouškách lovecké upotřebitelnosti.

Psi loveckých plemen ale dnes nejsou využíváni pouze na lovech v myslivecké praxi. Jsou velmi často našimi společníky a nelovíme s nimi, nikdy je k lovu nebudeme využívat a nemáme žádné vědomosti ani o myslivosti, ani o myslivecké kynologii. Plemena loveckých psů jsou totiž velmi

společenská, přátelská a bezkonfliktní, a nejšťastnější jsou, když mají kolem sebe stále lidi.

Loveckého psa si tedy pořizují i ti, kteří o jeho výcviku a o myslivosti nic nevědí. Mnozí majitelé dokonce ani nevědí, že pes, kterého mají doma, je lovecký. To ponejvíce platí pro retrievera, protože je obecnou veřejností chápán spíše jako pes záchranář, asistenční či vodící pes nebo prostě jen jako přítel a společník pro vycházky.

Nicméně i takový pes, který plní úlohu našeho společníka, se potřebuje důsledně naučit pravidla chování. Který majitel toto podcení, tomu pod rukama roste pes doslova jako dříví v lese a najednou může zjistit, že místo toho, aby jej doprovázel spolehlivý přítel, musí neustále řešit konflikty, které pes způsobuje. Proto je výchova psa tématem, které se prolíná celou knihou. Autor přitom zastává názor, že velmi účinný způsob výchovy loveckého psa je právě lovecká výchova, s jejíž pomocí jej lze dovést k poslušnosti a ovladatelnosti, a naopak výcvik drilem, známým z oplocených cvičišť, je pro něj zbytečný.

Je přirozené loveckému psu dát lovecké vzdělání. Mnoho majitelů se zpočátku obává toho, že

Retriřr je vynikající lovecký pes, ačkoliv je veřejností vnímán spíše jako pes vodící či záchranář.

---

lovecká výchova znamená, že pes se naučí zabít jev vše živé, co se kde pohne. Je tomu ale právě naopak: pes se při ní učí klidu před zvěř, poslušnosti a ovladatelnosti za všech okolností, trpělivosti, spolupráci s člověkem, s nímž pak tvoří sehraný tým. Člověk řídí, pes spolupracuje a přesně poslouchá jeho pokyny. Podrobuje se jim dobrovolně, uvědoměle a přesně, protože zjistí, že to je nejlepší, nejrychlejší a nejsnadnější

Je přirozené, aby lovecký pes dostal lovecké vzdělání.

---

cesta k nalezení „kořisti“. Metodicky dobře vedená lovecká výchova je v duchu zásad Komenského, protože pes dělá to, co jej baví a co vlohově ovládá, a žije ve světě, do kterého byl zrozen. To je svět pachů, které jsou pro něj srozumitelné a tolik zajímavé. Poskytnout mu lovecké vzdělání už od útlého věku formou hry na lov znamená, že dokážeme velmi rychle a snadno využít a formovat jeho vrozené lovecké vlastnosti tak, že

výuku základní poslušnosti zvládneme jen tak mimovolně, jako vedlejší výsledek společné zábavy, kterou mu vymýšlíme sestavováním loveckých úloh. Poslušnost a výuka základních povelů je pak něco jako čokoládová figurka, přidávaná zadarmo k velkému nákupu v supermarketu. Celá výchova je postavena nikoliv na drilu a povelích, ale na spolupráci a důvěře.

V knize jsem se pokusil v ucelené podobě shrnout vše, co jsem říkal účastníkům mých výcvikových kurzů jak na úvodní přednášce na začátku kurzu, tak během celého výcviku. Spousta textu vznikla z poučení z chyb, kterých se dopouštějí vůdci, z mých zkušeností, získaných během výcviků a samozřejmě i z chyb, kterých jsem se při výcviku dopustil já sám.

.V textu jsem také využil své dlouholeté pedagogické zkušenosti. Dnes si dovolím tvrdit, že učit studenty a učit psy včetně jejich vůdců je práce pohříchu sobě se velmi podobající. Když však ohodnotím tyto uvedené tři skupiny – studenty, vůdce a psy, musím říct, že nejlépe se mně pracuje se psy, protože u práce nekecají, nepokoušejí, nepopíjejí kávičku, nezašívají se (většinou) jako my,

lidé, ale pracují. Jinak i psi mají mnoho lidských vlastností, z nichž nejvýraznější je vyhýbavé chování za účelem vyhnout se práci v okamžiku, kdy to psa nebaví. To je chvíle, kdy se láme chleba, v tomto momentě začíná výchova. Ale pozor – toto je na druhé straně okamžik, kdy lze mnohé pokažit, takže tady vždy ne dvakrát, ale „**stokrát** měř a radši neřež, ale znovu přeměř, než uřízneš“.

Protože je kniha určena nemyslivecké veřejnosti, myslivci, pokud se jim text dostane do rukou, nechť prosím autorovi odpustí některá zjednodušení, zkratky, které jsou zde použity kvůli lepší srozumitelnosti, a na druhé straně také to, že se kniha některými „samozřejmostmi“ zabývá podrobněji.

Přeji vám příjemné chvíle strávené nad textem knihy a současně prosím o shovívavost v okamžicích, kdy se mně nepodařilo najít lepší formulace, nebo tam, kde jsem se dopustil chyb, či tam, kde se v textu některé myšlenky opakují.

RNDr. Karel Zelníček

I.

Máme psa – a co dál?

1.1. Hurá, budeme mít psa!

Lidé si většinou pořizují psa jako společníka a kamaráda. K volbě, jakého psa si pořídit, přistupují zpravidla plánovaně a po zralé úvaze, obzvláště tehdy, když se jedná o jejich prvního pejska: nejdřív si musejí zodpovědět otázku, jaké plemeno to bude. Při jeho výběru hraje roli velké množství různých faktorů a hledisek, jako je velikost psa, stavba jeho těla, možnosti umístění v domě či bytě, obtížnost manipulace s budoucím dospělým jedincem v případě zdravotních problémů, povaha plemene, barva a délka srsti, nároky psa na krmení, na údržbu srsti, na pohyb, možnosti venčení,

způsob života majitele a mnoho mnoho dalších aspektů.

Z tohoto výčtu by hlavním a nejdůležitějším hlediskem měly být vrozené vlastnosti plemene, které do značné míry předurčují nároky na zkušenosti budoucího majitele.

Ten musí být schopen psa zvládnout za každých okolností. Stejně tak, jako nelze s čerstvým řidičským průkazem, bez jakýchkoliv zkušeností s řízením vozidla, sednout do závodního auta a řídit se po náledí na okresní silnici dvoustovkou, neměl by si odpovědný člověk jako prvního psa pořídit plemeno, které vyžaduje při výchově

CHOVÁNÍ
PSA JE
VIZITKOU
MAJITELE.

rozsáhlejší zkušenosti. Bohužel je toto hledisko velmi často opomíjeno, nezřídka si lidé psa nejprve pořídí a teprve pak až na vlastní kůži zjistí, že pes je vlohově takzvaně ostrý na jiné psy, nebo dokonce k cizím lidem, obzvláště pak, když je na teritoriu, které považuje za vlastní výsostné území. Tím může být dům, zahrada, pelíšek, auto, blízké okolí odložených věcí majitele, ale – a na to pozor – mnoho psů upoutaných na vodítko považuje i jeho dosah za své chráněné teritorium. Vlastní území jsou někteří psi připraveni velmi intenzivně bránit a cizím do něj absolutně nejsou ochotni povolit přístup. Jsou ale také plemena vůči lidem a ostatním psům vrozeně neagresivní, při jejichž výchově má pak i méně zkušený majitel snazší práci.

Je však nezbytné si ještě před pořízením psa uvědomit, že má své každodenní potřeby, které musíme plnit, jako je krmení, čistá voda na pití, venčení, veterinární prohlídky a pravidelné očkování a v neposlední řadě správná výchova a socializace. Musíme mu zajistit zázemí, pocit domova, do kterého patří, bezpečí, starat se o něj a on nám pak naši péči vrací láskou a oddaností.

Na druhé straně, jako ostatně každý z nás, musí respektovat i jistá pravidla, musí mít také své povinnosti. Musíme jej vychovávat zejména v prvním období jeho života, od štěněte do puberty, a pak ještě dále do jeho plné dospělosti tak, abychom mu poskytli dostatek informací pro to, jak se má v našem složitém světě lidí chovat a orientovat.

Aby tomu tak skutečně bylo, je nezbytné, abychom i my, lidé, dbali na to, že pes je náš partner, kterému musíme rozumět, chápat odlišnosti psí a lidské psychiky a naučit se „psí řeč“, která je z větší části založena na neverbální komunikaci. Tu se ale učí i štěně, takže mu musíme umožnit dostatek sociálních kontaktů s ostatními psy, aby s nimi dokázal komunikovat. Pokud mu komunikaci s ostatními jedinci neumožníme již od raného věku dostatečným stykem s dospělými psy i se štěňaty, nenaučí se ve psí společnosti správnému chování a pak se u něj mohou projevit známky nevhodného chování vůči ostatním psům. Jde například o různé projevy bázlivosti, nejistoty, někdy i agresivitu pramenící ze strachu nebo z dominance. Jindy jde o až dotěrné chování, jako

očichávání análních žlázek, olizování, naskakování, nerespektování potřeb jiného psa, který si třeba nechce hrát, nemá zájem o komunikaci. Ten to dává najevo nejdříve postojem, pak zavrčením a nakonec přijdou na řadu zuby. Navenek se nám, lidem, jeví jako útočník ten, který o komunikaci neměl zájem, nebo na ni neměl náladu. Opak je v tomto popsaném příkladu pravdou – půtku vyvolal druhý pes, často třeba ani ne tak ze zlé vůle, jako z nedostatku správné výchovy. Majitel nevychovaného psa, který v tomto případě dostal výprask po právu, pak každému, kdo je ochoten mu naslouchat, obšírně vypráví, jak byl jeho pes napaden a není ochoten připustit, že vina je v popsaném případě nejen na straně psa, ale hlavně na straně majitele.

Psy tedy není správně dělit na agresivní a neagresivní, neděleme psy ani na takzvaně bojová a ostatní plemena. Děleme je pouze na vychované a nevychované. Vše je v rukou majitele, vše záleží na jeho zkušenosti a přístupu. Majitelé, pokud mají se psem nějaké problémy způsobené jeho nevhodným chováním, velmi nesprávně říkají, že pes dělá to či ono takovým způsobem, protože

pes „...“. A zde si to místo teček každý umí dosadit sám. Neboli – někteří majitelé tak problém hledají pouze u svého psa. Namísto toho je třeba vždy, když se vyskytne nějaký problém s chováním psa, říkat, že pes dělá správně – nesprávně to či ono, protože jsem jej takto správně – nesprávně vychoval. Chování psa je vizitkou majitele.

Pes není houska na krámě, kterou si můžeme kdykoliv jít koupit znovu, neměl by pro nás být hračkou, kterou odložíme a vezmeme si ji jen tehdy, když na ni máme náladu. Musíme mít na paměti, že na nás čekají nejen radosti ze spoluzití s pejskem, ale bereme na sebe vůči němu velkou zodpovědnost a zcela dobrovolně spoustu povinností po celou dobu jeho života. Pes je na nás, majitelích, absolutně závislý. Jeho existence výrazně ovlivní chod domácnosti, bude potřeba změnit či upravit některé obvyklé činnosti, na které jsme byli dosud zvyklí, a možná i dosavadní způsob života.

1.2. Pořizujeme si psa loveckého plemene

Jednou z voleb plemene psa je lovecký pes. Někdo chce jedince od určitého chovatele a je ochoten si na štěňátko klidně i delší dobu počkat, aby si z vrhu mohl vybrat psa s předpokládanými

povahovými vlastnostmi podle svých představ. Jindy je rozhodnutí o výběru psa dílem okamžiku a majitel si pořídí takového, kterého se mu podaří „sehnat“ teď hned. Při volbě psa loveckého plemene je však vždy dobré pořídít si z mnoha důvodů psa s průkazem

původu. Lidé často z neznalosti sáhnou po štěněti po rodičích sice s průkazem původu, kteří ale nejsou chovnými jedinci.

K dosažení chovnosti psů-rodíčů je třeba splnit některé podmínky, které určuje chovatelský klub, v němž jsou chovní jedinci daného plemene registrováni. K tomu, aby pes nebo fena

byli chovní, musejí absolvovat určený počet výstav, kde je ohodnocen a posouzen jejich exteriér a výsledek zapsán do průkazu původu. Ve většině případů se k tomu, aby se lovecký pes stal chovným, požaduje ještě absolvování nějaké zkoušky lovecké způsobilosti, nebo aspoň bonitace či speciálního svodu. Zkoušky, bonitace či svody si podle svých vlastních pravidel zpravidla organizují jednotlivé kluby. Není však výjimkou, že je jedno plemeno zastřešeno více kluby a každý má pro své svody či bonitace jiné podmínky. I výsledek ze zkoušky lovecké způsobilosti, bonitace či svodu se zapisuje do průkazu původu.

Má-li tedy štěně průkaz původu, je zřejmé, že jeho rodiče jsou chovní a vyhovují tedy plemenému standardu zejména povahově a také vrozenými vlastnostmi s větší pravděpodobností než štěně bez průkazu původu.

U plemen loveckých psů pak máme jistotu, že rodiče museli složit zkoušky lovecké způsobilosti, nebo alespoň bonitace, a majitelé se jim tudíž museli věnovat. Máme tedy jistou míru záruky, že to, co dané plemeno charakterizuje, je

PŘI VÝBĚRU
ŠTĚNĚTE JE
SMĚRODATNÁ
POVĚST
CHOVATELE.

rodičům vrozeno, výchovou rozvinuto a předáno další generaci.

Neméně důležitým aspektem při udělení chovného statusu je zdravotní stav a charakterové vlastnosti psa. Kontrolují se většinou klouby (dysplazie), plnochrupost, povaha a některé další vrozené vlastnosti. Podle plemene jsou to například vystavení živé zvěře u ohařů, zkouška povahy, při které pes musí prokázat, že je neagresivní k ostatním psům, klidly před živou zvěří (ohaři, retrívři), kdy pes nesmí zvěř štvát, ochota k práci v hluboké vodě, kvalita nosu, spolupráce s vůdcem, poslušnost a ovladatelnost, kvalita přinášení, kdy pes přináší korektně, tedy že předmět nosí s měkkou mordou, nedrtí jej ani si s ním nijak nehraje, nemá tendenci s ním odbíhat a další vlastnosti, dané jednotlivým plemenům loveckých psů, jako je třeba slídění s nosem nízko u země, hlasitost na stopě živé zvěře a schopnost nahnat ji na vůdce, ostrost na škodnou zvěř zejména u teriérů a jezevčků a tak dále.

I při výběru chovatelské stanice však existují další úskalí. Kromě zodpovědných chovatelů, kteří do chovu vybírají jen jedince splňující

standard daného plemene obzvláště z hlediska vrozených vlastností a snaží se je výběrem jedinců v chovné linii udržet, lze narazit i na nezodpovědné množitele. Poznáte je snadno: někteří mají desítky chovných fen, které se nedostanou po celý život z kotce a rodí štěňata jako slepice v klecovém odchovu v drůbežárně. Další skupina se specializuje na „vynikající“ chovné psy, kteří mají mnoho desítek krytí. U majitelů fen se pak objevuje stádní chování a vybírají psa, který hodně kryje, kritériem výběru jsou zde v převážné míře počty titulů z výstav – neboli kryje „ten nejkrásnější“. Stačí si zodpovědět otázku, zda je krása také zárukou inteligence a do problému vidíme ihned z té zadní strany kuchyně – ze dvora, kde už to často tak vášně nevypadá.

Průkaz původu tedy není ještě plnou zárukou, že pejsek, kterého jste si koupili, nebude mít v budoucnu žádné dědičné zdravotní obtíže a bude mít přesně ty povahové rysy, o kterých jste si přečetli v příslušné příručce. Zde jsou i v rámci plemene výkyvy dosti velké. Spíše než výstavní tituly rodičů by tedy pro vás měla být směřodatná pověst chovatele. Lepší je vyhnout

se velkoproducentům štěnat, dobrou zárukou je zkušený chovatel, který má své vlastní osvědčené feny, má je lovecky vedeny a vybírá si pečlivě krycí psy tak, aby zůstaly zachovány veškeré dobré vlastnosti plemene.

1.3. Charakteristika loveckého psa

Pokud si lidé psa loveckého plemene pořizují cíleně, a nemusejí to být jen myslivci, mají pro to několik dobrých a velmi podstatných důvodů. Některé z nich jsou následující:

Lovecký pes je primárně vyšlechtěn jako pomocník k lovu. Na lovu musí spolupracovat ve smečce s ostatními psy, a je proto vůči nim vrozeně neagresivní. U loveckých psů jsou tedy sklony k půtkám vrozeně velmi malé, příslušníci lovecké smečky vědí, že když se budou navzájem zraňovat, smečka toho méně uloví. Taková smečka pak má hlad a je menší pravděpodobnost, že bude dále šířit své geny, neboť se zpravidla roz-

padne a mnozí její členové zahynou hladem. Také šlechta, která po staletí psy používala jako pomocníky k lovu, si pro reprodukci vybírala hlavně neagresivní jedince, protože lovec neměl zájem o psa, který namísto toho, aby mu při lovu pomáhal nalézt živou zvěř a ulovenou dohledal a přinesl, vyvolával rvačky s ostatními psy a byl agresivní k lidem. Při správné výchově a výcviku tedy nedá velkou práci ze štěněte vychovat plně socializovaného, poslušného a sebevědomého jedince, který se umí dobře chovat ve společnosti jiných psů, ať velkých, nebo malých. Správně vychovaný lovecký pes si ostatních psů nevšímá, není k nim agresivní, což znamená, že při setkání s jiným psem nemá potřebu si okamžitě prokazovat, kdo z nich dvou je větší šéf.

Lovecký pes tvoří se svým majitelem tým, uznává jej jako přirozeného vůdce, přijímá jeho autoritu a respektuje jeho vedoucí roli v této dvoučlenné smečce, jeho povely mají při správné výchově již od štěněte vyšší prioritu než všechny ostatní vnější podněty. Lovecký pes se svým vůdcem spolupracuje, při práci se mu podřizuje, dobrovolně se řídí jeho pokyny a je jeho pomoc-

níkem. Při správné výchově od štěněčího věku je pro něj jeho majitel na prvním místě v žebříčku hodnot, pes celé své chování a jednání podřizuje pokynům, které od svého vůdce dostává, a vykonává je radostně, ochotně, nadšeně a přesně.

Lovecký pes je velmi snadno cvičitelný. Vyznačuje se vrozeně značnou „inteligencí“. Uvozovky jsou zde proto, aby slovo inteligence bylo chápáno tak, jak se ve spojení se psí psychikou běžně používá. Při správné výchově od štěněčího věku se naučí rozumět velkému množství slov a povelů. Uvádí se, že pes dokáže rozlišit až 200 různých slov.

Lovecký pes si ze všech plemen zachoval nejvíc vrozených vlastností psa, který člověka doprovází na světě od pradávna. Proto vrozeně uznává obecně člověka jako svého přirozeného vůdce. Je k lidem přátelský, přítulný a je primárně neagresivní k dětem, dospělým i k úplně cizím lidem. Tato vrozená vlastnost se samozřejmě dá výchovou lehce pokazit. Není určen k zadržování osob, k ochraně majetku a podobně.

Lovecký pes se vyznačuje ladností pohybu, nádhernou stavbou těla, uzpůsobeného k rych-

lému, systematickému pohybu v terénu, vytrvalostí, která je nutná k vyhledání zvěře. I jezevčík s neobyčejně krátkýma nohama dokáže celý den slídit v terénu, nahánět z houštin zvěř, uběhnout neuvěřitelnou vzdálenost a další den je připraven svůj výkon zopakovat.

Lovečtí psi se na rozdíl od ostatních skupin psů (například služební, společenská plemena, psi pro sportovní vyžití) vyznačují vysokou mírou samostatnosti při práci, protože doplňují člověku-lovci to, co postrádá: rychlost pohybu, schopnost vyhledání kořisti nosem, její nalezení a následné přinesení. Pokud se nám u loveckého psa podaří vhodně metodicky volenou výchovou jeho vrozené lovecké vlohy a pud usměrnit, získáme psa, který je poslušný a ovladatelný i ve značné vzdálenosti od vůdce.

Lovečtí psi pracují samostatně v poměrně velké vzdálenosti od vůdce, ale po odpovídajícím nácviku zůstávají po celou dobu stále pod jeho vlivem, jsou poslušní, ovladatelní a reagují na jeho povely.

Z fyziologického hlediska jsou charakteristickým rysem loveckých psů mohutný hrudník

Lovecký pes dokáže s vůdcem vytvořit dobře pracující tým.

---

a úzké boky, což z nich činí rychlé běžce. Nejvynutějším, a také nepoužívanějším, smyslovým orgánem loveckého psa je nos, na druhém místě pak sluch. Zrak není u psů rozvinut tak dobře jako třeba u lidí. Psi ale vnímají velmi výrazně pohyb na statickém pozadí, velmi dobře také vidí i při malé intenzitě světla, kdy my, lidé, prakticky už nic nevidíme.

Pro loveckého psa je svět světem pachů tak, jak je pro lidi svět světem barev. Lovecký pes se při práci pohybuje s nosem proti větru a „skenuje“ terén analyzováním pachů, které mu vítr přináší. Říkáme doslova, že pes nosem „krájí vítr“. Podle skupin plemen pracují lovečtí psi buď ve velké rychlosti na rozsáhlém prostoru a ve větší vzdálenosti od vůdce s vysoko zdviženou hlavou a analyzují horní vítr, takže sbírají pachové informace podle terénních a povětrnostních podmínek z poměrně velké vzdálenosti (ohaři), nebo s nosem nízko u země, pomaleji, v menší vzdále-

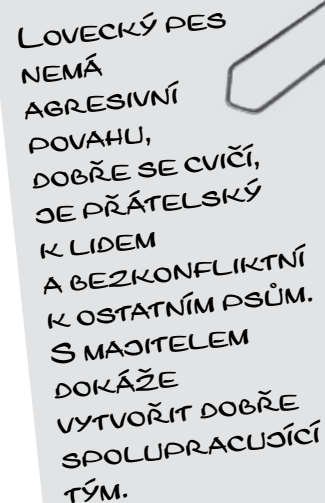
nosti od vůdce a sbírají pachy z pouze ze svého nejbližšího okolí, o to je však analyzují pečlivěji (slídiči). To jsou jen dva příklady, způsob práce ostatních plemen loveckých psů bude popsán v dalších kapitolách podrobněji.

Lovečtí psi předčí inteligencí všechny ostatní masožravce včetně velkých koček. Mimikou a ostatními tělesnými signály dokážou vyjádřit širokou škálu informací a svému okolí sdělit své pocity, jako je strach, potěšení a hlavně nadřazenost a podřízenost, organizovat život ve smečce, společně lovit. Komunikace se vyznačuje úsporností, rychlostí a srozumitelností. Pokud budeme hovořit o socializaci psa ve psí smečce, budeme tím mít na mysli mimo jiné také to, jak dobře umí s ostatními psy „mluvit“, nakolik rozumí „psí řeči“, nakolik je schopen a ochoten respektovat signály a informace od ostatních psů a do jaké míry na jejich základě respektuje nepsaná, ale pevně daná pravidla soužití s ostatními psími jedinci.

Zejména lovecký pes se k naší velké nelibosti vyvábí v nalezené mršině. Je to proto, že tím maskuje svůj vlastní pach, aby jej kořist při lovu nemohla identifikovat. Nejraději se převléká za

shnilou rybu, kravské lejno, mršinu srstnaté či pernaté zvěře, hnojště. Když není nic z uvedeného momentálně v dosahu, vezme zavděk i převlekem za kaluž shnilé vody nebo za bahno. Pak přiběhne, předvádí se a očekává pochvalu za to, jak se mu maskování dobře vydařilo. Ke svému údivu pak za skvělý převlek dostane silně vynadáno, což považuje za velkou nespravedlnost.

Psi byli v pradávnu zvyklí zahrabávat nespotebované žrádlo, aby jim ostatní členové smečky nesežrali jejich díl kořisti. U loveckých psů se to pak někdy projevuje takzvaným „hrobařením“, kdy pes kus zvěře po nalezení namísto uchopení a přinesení zahrabe tak rychle a tak dokonale, že jej nemáte šanci najít. Poznáte to podle toho, že se pes z disciplíny vrací s prázdnou, ale čenich a tlapy má od hlíny.

LOVECKÝ PES
NEMÁ
AGRESIVNÍ
POVAHU,
DOBŘE SE CVIČÍ,
JE PŘÁTELSKÝ
K LIDEM
A BEZKONFLIKTNÍ
K OSTATNÍM PSŮM.
S MAJITELEM
DOKÁŽE
VYTVOŘIT DOBŘE
SPOLUPRACUJÍCÍ
TÝM.

1.4. Proč lovecká výchova?

Lovecká výchova loveckého psa je nejpřirozenější a nejefektivnější způsob výchovy loveckého psa. Naučí ho základním dovednostem tak, aby se dobře orientoval v našem lidském světě a majitel v něm získal spolehlivého společníka. Cílem lovecké výchovy není nutně lovecky upotřebitelný pes, lovecká výchova je způsob a cesta k výchově poslušnosti a ovladatelnosti vašeho psa.

Loveckému psovi by se měla poskytnout lovecká výchova právě proto, že se jedná o loveckého psa. Bude však dobré se na celou věc podívat trochu podrobněji.

Když jsme měli svého prvního loveckého psa, tak jsme s ním začali v jeho pěti měsících chodit na „oplocený cvičák“, na který chodila všechna plemena. Nikdo nám neřekl, že lovecký pes by měl mít loveckou výchovu. I já jsem si myslel, že lovecký výcvik je vhodný jen pro psy, kteří budou aktivně využíváni v myslivecké praxi.

Na „cvičák“ jsme chodili pilně asi 8 měsíců pravidelně dvakrát týdně a mysleli jsme si, že nejvíc pro svého loveckého psa děláme tím, že s ním cvičíme základní poslušnost a také, že mu umožníme, aby se uprostřed výcvikové hodiny deset minut proběhl s ostatními psy.

Přišly ale i pochybnosti, zda je to vážně to pravé, co by náš pes potřeboval. Když měl čtrnáct měsíců, tak jsme si konečně začali plně uvědomovat, že cvičíme stále totéž a stále dokola, čím dál víc jsme si všímali, že to našeho psa nebaví. Projelo se to zejména tím, že na cvičáku v době cvičení vyvíjel čím dál tím menší rychlost, zato o přestávkách lítal jako raketa.

Po skončení výcviku bylo naší první starostí, než se nám jej podařilo přivolat, hlídat branku oploceného cvičiště, aby nám neutekl. Když jsme jej vypustili na louce před místem výcviku, kde vzadu tekla řeka, neměli jsme v žádném případě jistotu, že jej přivoláme. Také s očekávanou socializací to stále nebylo ono, nikdy jsme netušili, co vyvede, když uvidí cizího psa. Báli jsme se, aby se nám neporval, protože v hlavě nás strašila

Lovecký výcvik je nejpřirozenější a efektivní způsob výchovy loveckého psa. Na fotografii vidíme vystavení ohaře.

---

poučka o tom, že pes, který se jednou porve, se pak už bude rvát vždycky.

Pak jsme se rozhodli, že mu poskytneme vzdělání lovecké. Začínali jsme bez zkušeností a sbírali jsme pracně informace kde se dalo, z literatury, z internetu, od přátel myslivců. Hlavně tehdy, když jsme se ve výcviku nemohli hnout z místa a když se nedařilo.

Cvičili jsme téměř denně v různých honitbách, od října celou zimu až do dubna na jaře následujícího roku. Chodili jsme na zamrzlý rybník, kde bylo staré, suché, ale velmi obtížně prostupné rákosí, kde byl vždy před větrem ukrytý nějaký bažant nebo divoká kachna, chodili jsme s ním na hony, pořídili si druhý mrazák na uchovávání zvěře. Naučili jsme psa pracovat nosem, slídit, dohledávat, přinášet zvěř na honech. Tam se naučil odlišovat zvěř živou a zdravou, kterou bylo nutno nechat na pokoji (klidy před zvěří), od zvěře po-

raněné a zhaslé, kterou bylo naopak nutno dohledat a přinést. Nacvičovali jsme klidy při výstřelu, klidy na stanovišti, tahali vlečky – což je stopa, zanechaná studeným kusem zvěře z mrazáku –, které pak musel po pachové dráze dohledat a korektně přinést, na jaře jsme nacvičovali slídění v rákosí a práci na vodní hladině, k tomu ještě práce na uměle založené pobarvené stopě spárkaté zvěře, imitované nakapanou vepřovou krví.

Toto vše jsme s nulovými vstupními vědomostmi a zkušenostmi začali pracně nacvičovat se

Hon na kachny – doména retrívrů.

čtrnáctiměsíčním loveckým psem, který v tomto věku začínal, stejně jako my, vůdci, od samého základu.

Vynaložené námahy naprosto nelitujeme, výsledkem našeho úsilí je pes, který konečně začal poslouchat, který s námi perfektně spolupracuje. Když je na vycházce, tak ví, že je na vycházce a spokojeně si čichá a pečlivě značkuje trasu, když je doma, tak odpočívá a nikdo o něm neví, když je na výcviku, tak s plným nasazením provádí lovecké disciplíny. Vnímá naše duševní roz-

položení, pozná, že je na zkoušce, je na něm přímo vidět napětí, které se na něj přenáší z vůdce, jeho výkon je zodpovědný. Nejšťastnější je však od září do konce ledna, kdy je lovecká sezona. V tomto období absolvuje kolem třiceti honů: na kachny na řece, na rybníku i na večerním sletu, hony na bažanty i na zajíce.

V době, kdy jsme chodili na „cvičák“, chodila tam s námi i jedna majitelka loveckého psa, stejně starého jako byl náš. Když jsme se tam po dvou letech vrátili se podívat s naším druhým psem, který měl v té době pět měsíců, chodila tam ona majitelka stále. Z jejího původně roztočilého a hodného štěňátka vyrostl za tu dobu svalnatý, statný jedinec, u kterého očividně začal být problém s poslušností. Navrhl jsem jí, ať zkusí lovecký výcvik, že by jí to mělo u jejího loveckého psa výrazně napravit poslušnost a ovladatelnost. Odpověděla, že lovecký výcvik v žádném případě, protože její pes neposlouchá, a když mu dá ještě lovecký výcvik, tak si s ním nebude pak

vědět rady už vůbec, protože se ke všem dosavadním nectnostem ještě naučí lovit. Potkal jsem ji zhruba za další dva roky shodou okolností na jedné výstavě, která byla na rozlehlém venkovním travnatém prostoru. Její lovecký pes měl na mordě bytelný drátěný koš. Když jsem se jí ptal proč, tak odpověděla, že se v poslední době pere s ostatními psy, a proto onen náhubek.

Ještě jedna poznámka pro ty, kteří snad váhají nad tím, co bylo uvedeno výše: v divoké lovecké smečce její příslušníci buď odpočívají a tráví ulovenou kořist, nebo jsou na lovu. Obdobně na loveckém výcviku lovecký pes buď formou hry na lov nacvičuje lovecké disciplíny, nebo odpočívá. O honění se s ostatními psy, o různé rošťárny a lotroviny včetně vyhledávání půtek s jinými psy nemá zájem, protože ví, co je to lovecká práce, rozumí svému řemeslu a nemá důvod se zabývat nějakými nekalostmi. Tato práce jej baví a o honění a lítání s ostatními psy nejeví zájem.

Na skutečných honech i při výcviku vedeném imitací lovu prováděním loveckých disciplín se psi spolu naučí komunikovat, naučí se navzájem „psi řeč“, respektují signály, které si dávají. Naučí

se respektovat pravidla, která platí v každé lovecké smečce. To vše se učí od starších a zkušených, od kterých při lovecké práci nebo při lovecké výchově doslova jako houba nasávají vědomosti a zkušenosti. Nestane se, aby pes, který nese zvěř v mordě svému pánovi, byl o ni obrán jiným psem. Když několik psů pronásleduje poraněného bažanta, tak lov končí pro všechny v okamžiku, kdy jej první pes dostihne. Když je na skutečném honu mezi jednotlivými naháňkami přestávka, psi v klidu a spokojeně odpočívají, nikdo z nich neprojevuje sebemenší tendence k vyvolávání sporů a půtek.

Z výše uvedeného by mělo být zřejmé, že začínat u psa od 4 do 8 měsíců s výcvikem základní poslušnosti formou drilování povelů na ohrazeném prostoru za piškoty je totéž, jako kdybyste se učili jezdit na kole nejprve pozpátku. V pohádkách jde o pořadí, třeba v té o mrtvé a živé vodě. Nepromarněte dobu, kdy si můžete se svým psem hrát na lov. Naučit ho dovednostem, jako je sednout, lehnout, vstát nebo zůstat, je pak otázka chvíle. Pak zjistíte, že to, co se vydává za vrchol drezúry, a co cvičíte ve skupině čtyři měsíce dvakrát